№ 79 (275) Ausgabe A.

HOMAN

Cena z pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty.
na 1 hod—10 m. 80 fen., na ½ hodu—5 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 2 m. 70 f., na 1 mies.—90 f.

Biełaruskaja Wilenskaja časopiś
wychodzić dwa razy ŭ tydzień: u aŭtorki i piatnicy.
Adres redakcyi: Wilnia, Wilenskaja 33.
Adres administracyi i ekspedycyi: M. Stefanskaja 23.

CANA ABWIESTAK.
Na 4-aj staranie za radok drobnymi li arami — 25 fen.; drobnyja abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci — 60 fen. za liniejku drobnym drukam.

№ 79 (275) Hod III. Wilnia. 8 kastryčnika 1918 h. Cana 10 fen. (5 kap.)

Telehramy.

7 kastryčnika.

Zachodni teatr.

Front Galwica: Pamiž Argonami i Maa amerykancy pradaŭžali swaje zaŭziatyja ataki; jany adbity z wielmi ciažkimi st atami.

———

BERLIN. Z wiestkaŭ «Berliner Tageblatt» z Žaniewy francuski urad katehoryčna adkłaniaje mirnaje pradłažeńnie Niamieččyny.

Italjanskaja presa, widać z zahadu swaj o uradu, zusim nie wspaminaje ab mirnym pradłažeńni. Ruskaja i ukrainskaja pressa witajuć hety krok z wialikaju sympatyjaj.

SOFIJA. Bałharyja raspuskaje ŭsiu swaju armiju z wykłučańniem wajennaj straży u Dobrudžy i na uschodniaj hranicy.

BERLIN. Hazety adznačajuć u swaich pieradawicach pawažnaść chwiliny i ciažar pastanowy, što źniaśčajecca ŭ posłanaj Wilsonu nocie, ale jany adnazhodna padčyrkiwajuć kaniečnaść niazłomnaje pastanowy suproć woli woraha źništožyć Niamieččynu. Kierykalnaja «Germanja» wykazuje, što mirny krok adkazuje šmat raz wykazana mu punktu hledžańnia Wilsona. Niamiecki narod čakaje z nadziejaj ale i z pašanaju adwahaj. Umiarkawanaja «Vossische Zeitung» wykazuje, što prapuščany moment prostych pierahaworaŭ z Francyjaj ab Elzas-Lotaryngii; nie wykarystany wypadak umowicca u apošni čas z Rasiejaj u pytańni ab akrainnych dziaržawach. Wolnamyślnaja «Freisinige Zeitung» piša, što za kancleram staić usia nacyja, taksama najwyžšaja kamanda. «Berliner Tageblatt» zajaŭlaje, što za ŭsiu wajnu heta pieršy raz z wusnaŭ čaławieka, što staić na wysokim miejscy, my pačuli zusim adkrytuju, biez usialakaje drabiazy pramowy. Treba asciarahać pierad lišnim optymizmam i śmieła čakać kanca, jaki-by jon nia byŭ. Kali unutranyja worahi ciapierašniaha uradu zachočuć wykarystać i nieŭdaču ciapierašniaha mirnaha kroku, to hetaja meta nia budzie asiahnuta. Oficyjoz socyjał-demakrataŭ „Vorwärts“ wykazuje, što demokratyčnaja mirnaja palityka u niamieckim narodzie nie maje praciŭnika, ale maje woraha ŭ sajuźkach Ameryki. Niamieckaja armija spraciŭlajecca nie ŭsieświetnaj demokratyi ale Imperyalizmu sajužnikaŭ. Hetaje spraciŭleńnie budzie ciahnucca da taho času, pakul nia ššeźnie žadańnie sajužnikaŭ raźbić niamiecki narod.

Prawyja hazety rezka wykazywajucca suproć kroku uradu. Adnolka krok hety źrobleny i patryjotyčny abawiazak usich staracca ab jaho ŭdačy. Konserwatary chočuć pač snaha miru. Niamiecki narod zhodzicca na baraćbu na žyćcio i śmierć, kali adkaz woraha pakaža, što jany j dalej majuć wolu źništožyć Niamieččynu. Agrarnaja «Deutsche Tageszeitung» kaža ab „prośbie ab miry“ z boku niepieramožanaj Niamieččyny. „Pryhožyja słowy kanclera nia zrobiać upływu na zahranicu i zakryjuć tolki tumanam našuju nacyjanalnuju dumku“. Usieniamieckaja „Tägliche Rundschaŭ“ piša: „Chaj udača hetaha kroku zmusić zamoŭknuć našamu sumlewańniu; chutka my dawiedajemsia z aokazu Wilsona, ci zapraŭdy jaho ludzkaje sumleńnie takoje žywoje jak heta dumaje kancler“ Prawaja «Berliner Neuste Nachrichten» piša: «Kali našy urad i wyšejšaja kamanda nia ličyli pažadanym jašče adzin hod krywawych achwiar, to ŭsotki nia treba było-b wypuskać z ruk usich kozyraŭ. My bačym našy narod pad fatalnymi prawadyrami» Wolna-konserwatyŭnaja «Post» piša wielmi nieŭzdawlaenaja: «Ci-ž było tak nieabchodna brać na sabie hetaki styd, kab źednać baćkaŭščynu i armiju u niazłomnym adpory. Niamieckija demakraty dastanuć udar śmiarotny dla niamieckich illuzyi ab zhodzie». Usieniamieckaja «Deutsche Zeitung» kaža ab «s dnym jarmie dla dziaržawy». »Chutka pryjdzie momant sudu nad palitykaju, što nas padwiała pad jaho Prydworny «Lokal Anzeiger» piša: «Uwieś niamiecki narod budzie bicca da apošniaj kapli krywi prociŭ taho, chto aśmielicca pradłažyć nam stydny mir. Oficyjoz uradu «N.D.A.Z.» napaminaje, što usie raniejšyja sproby umowy byli adkinuty worahami. Takim paradkam niawiedama ci hety nowy krok udasca. Ale tady z pryčyny zrabiŭšahasia źjednańnia pamiž narodam i uradam siły niamieckaha narodu rasaŭjucca da taje stupieni, što ŭsie niepryjacielskija napadki buduć zusim raźbity.

BERLIN. 5.X. (W.T.B). Z zaprošańnia ministerstwa mižnarodnych sprawaŭ učora siudy pryjechała 14 finnaŭ. Ich sustreli na wagzali i prawodzili u hotel. Učora wiečaram byŭ u ministerstwie bal. Siońnia ranicaj byŭ prywiet ad tutejšaha uradu, jaki ustroiŭ im bankiet. Siońnia wiečaram im daduć opernaje pradstaŭleńnie. U waŭtorak jany jeduć u Jenu, Kassel, Keln, Essen, Kudeshajm, Frankfurt i Hejdelberg.

KARLSRUE. 5 X. (W.T.B.) Kancler prync Maks Badenski pasłaŭ wialikamu hercagu badenskamu telehramu, u jakoj pamiž inšym kaža: „Jaho Wialikaść Imperatar naznačyŭ mianie kancleram Niamieččyny. U ciažkuju hadzinu treba pryniaści ŭsiakuju ciažkuju achwiaru, jakuju wymahaje ad nas Imperatar i dziaržawa. Dziela hetaha ja pajšoŭ za pryzywam, što pastawiŭ mianie na hety post. Tolki dobrawolnaje źjednańnie i addanie siabie Niamieččynie moža prywiaści da lepšaje palityki“.

AMSTERDAM. 5.X. (W.T.B.). Wodłuh wiestak z Wašyngtonu Lansing adkazaŭ na hroźbu niamieckaha uradu rasstreliwać amerykanskich wajennapałonnych, u kaho buduć znajdzieny šrotawyja strelby, tak: „kali Niamieččyna choć u adnym prypadku spoŭnić hetuju hroźbu, to heta prawo i abawiazak Ameryki adkazw o tym samym dziela abarony amerykanskaha wojska; tamu abwiaščajecca, što amerykanski urad pastanawiŭ rabić taksama“. Lansing, ćwierdzić, što ŭ paraŭnańni z druhimi istnujučymi wajennymi pryładami prociŭ užywańnia šrotnych strelbaŭ nielha wystawić nijakich pryčyn.

BIEŁHRAD. Prociŭ wajennaha hubernatara Serbii, jenarała Remina, 20 letniaja kabieta zrabiła napad, jaki adnolka-ž nie ŭdaŭsia.

———

Wilnia, 8 kastryčnika 1918 h.

Piaty hod wajny.. Kali wajna pačałasia, blizka što nikomu i ŭdum nie prychodziła, kab jana mahła ciahnucca tak doŭha. Kazali, što hrošaj nia chopić, što ludziej pabjuć, i nia budzie kamu wajawać, što nia chopić čaho jeści, što nia budzie z čaho stralać; dumali, što chutka adzin druhoha schodaje, razabje wojska, pabiare ziemli i stalicy—i budzie mir. Adnym słowam, šmat čaho kazali i dumali i kožyn raz praročyli, što wajna končycca za hod, ale kožyn raz pamylalisia. Najważniejšaje, što worahi akazalisia blizka što na roŭnaj sile i dahetul žbić adnamu druhoha nie ŭdawałasia i dahetul zaŭziata dziarucca.

Kab wajna skončyŭšysia chutka, jana, moža być, pryniasła-b tamu, chto jaje wyhraŭ-by wialikija karyści. Hetak kožyn i dumaŭ, što jon zdužaje druhoha, adbiare, jakija zachoča, ziemli i miesty, zmusić zapłacić sabie jašče kontrybucyju, značyć wiarnuć sabie košty wajny, i budzie panawać na suchapućci i mory.

Adnolka-ž usie pamylilisia i apраča niazličanych bied i nieapisanaha nieščaścia wajna ničoha dobraha nie dała.

Pačynajem ad ludziej. Wa usich wajujučych dziaržawach zabranyja na wajnu blizka ŭsie zdarowyja mužčyny. Astajucca tolki mienš zdolnyja da pracy: staryja, małyja i žančyny. Uwieś kwiet maładziažy wajujučych narodaŭ skošany na paloch bitwy, i ajcy daŭno ŭžo pašli zamianiać synoŭ. Pajšli ajcy, biaruć i najmałodšych. Kolki zabita, a kolki pakalečana, a jašče bolš na ŭsio žyćcio patraciŭšych zdaroŭje. Prosta strašna padumać ab budučyni: jakoje patomstwa budzie z takoha narodu. Francuzy dahetul duža časta narakajuć na Napoleona, što jon tak šmat spuściŭ krywi francuskamu narodu, abliŭšy jeju blizka ŭsiu ziamlu. Razumiejecca, što heta wielmi asłabiła francuskuju nacyju i zatrymała ŭzrost jaje nasialeńnia. A što budzie paśla hetaje wajny? Biada tamu narodu, što darma tačyŭ swaju kroŭ za latucieńni panawańnia nad świetami! Biada tamu uradu, što bolš dumaŭ ab skryniach zołata, jak ab krywi swaich paddanych! Budučyna ŭsio uspomnić, usio paličyć i praklanieć taho, chto byŭ winawajcam hetaje krywawaje bojni.

A žywioła? I jaje škoda. Stolki wybita koniej, stolki pamarnawana inšaje žywioły—pabita j parezana biaz usiakaha tołku pry ŭsialakich adstupleńniach i nastupleńniach. Na toje, kab zahadawać jaje iznoŭ, treba budzie nia mienš piaci hadoŭ.

Miesty i sioły parażbiwany i papaleny. Całyja hasudarstwy i narody źništožany: Belgija, Serbija i inš. Tam dzie byli najlepš uroblenyja poli, dzie ŭsio kwicieła i zielanieła, ciapier pierakapana, pieraryta akopami i ciažkimi snaradami. Chaty papaleny, sady pałamany, les parubany i pawywaračawany. Poŭny abraz spustošańnia! Hetak nia tolki ŭ nas, ale usiudy, dzie tolki išła i jdzieć wajna. Padumać, jak wyhladaje ciapier front u Francyi, dzie praz čatyry hady taŭkucca to ŭzad, to upierad na adnym miejscy? Ničoha tam nie zastałosia ni z miestaŭ, ni z wiosak, ni z swiatyniaŭ a ni z pamiatkaŭ kultury. Usio ŭ ruinach, usio pad popiełam. Usia haspadarka zrujnawana. Zamiest taho, kab rabić, što patrebna dla karysnaha užytku, usia praca i ŭsio bahaćcie praz hetyja čatyry hady wajny byli źwiernuty na wajnu: usio i ŭsie na wajnu! Nia kažam taho, što dziesiatki miljonaŭ ludziej adarwany ad swajej pracy a ich jašče traba karmić. Nia chutka i paśla wajny naładzicca usia haspadarka, doŭha jašče nia budzie chapać najpatrabniejšych rečaŭ da žyćcia ludzkoha, pačynajučy ad chleba i kančajučy na gazecie. Doŭha jašče buduć siadzieć žychary miesta biaz chleba j papaciomku, a haspadary biaz žywioły i haspadarskich pryładaŭ. Prywiaści taksama nia-budzie skul, bo ŭ wieś świet zahareŭsia wajnoj, i nia budzie čym, bo chiba što dobraja pałowa usich karabloŭ patoplena.

Narod zmučany, asłabieŭšy — da jaho lipnuć usiakija chwaroby. Uspomnim tolki, što u samym Berlinie, dzie usie zaraznyja chwaroby daŭno byli wywiedzienyja, ciapier raptam 7 wypadkaŭ azyjackaj chalery, z ich 6 śmiarotnych. Zjawiłasia u Hišpanii i pašła pa ŭsim swiecie hišpanskaja trasca. Daktary dobra nia wiedajuć, što heta za chwaroba: bajacca, kab paśla jaje nia pryšła horšaja jakaja pošaść. Usio zatoje, što narod słaby: šmat pracuje i błaha jeść.

Ale najhorš za ŭsio, što ludzi ŭ hetaj wajnie, režučy i zabiwajučy adzin druhoha, patracili sumleńnie. Užo i ŭ nas pašli razboi i rabunki, a što dziejałasia i dziejecca u Rasiei? Złodziejstwy i zabojstwy — zwyčajnaju rečču. Da taho-ž u časie wajny papsawalisia usie paradki, dziela hetaha kožnamu lahčej ukraści i skrucić. Pašło złodziejstwa i krucibistwa, jakoha świet nia bačyŭ.

Woś što dała wajna. A kamu jakaja karyść? Mo adna Japonija moža paciešycca, što blizka zusim nie wajawaŭšy, nabrała poŭnyja kišani zołata. Ale hetak bolš chiba što nikomu nie ŭdałosia pahreć ruki na čužym niaščaści, bo Anhlija i Ameryka zmušany byli kinuć pryhladacca zdaloku i sami ŭziacca wajawać. Kožyn ciapier pawinien skazać, što wajna — heta samahubstwa dla ŭsich narodaŭ, dla usiaje Europy i jaje kultury. Čym chutčej jana končycca, tym lapiej budzie dla ŭsiaho świetu. Treba tolki, kab jana skončyłasia sprawiadliwa, kab usie narody dastali, što im naležycca, treba, kab byŭ założany mocny fundament da ich zhodnaha supolnaha žyćcia.

Heta, zdajecca, ŭžo pieršy zrazumieŭ niamiecki narod. Apošnija ważnyja wypadki i pieramieny ŭ Niamie-

ččynie pakazujuć heta. Niamiecki narod, zachacieŭšy ciapier sprawiadliwaha miru, dastaŭ ad swajho Imperatora zhodu na toj, kab dawieranyja pradstaŭniki narodu ŭwajšli wa ŭrad dziaržawy kirawać sprawami swaje baćkaŭščyny. Heta wielmi ważnaja pieramiena, jakaja moža i pawinna mieć duža wialikaje značeńnie dla chutčejšaha kanca wajny. Bo zrazumieła što pradstaŭniki narodu nia mohuć i nia majuć moralnaha prawa praciahnuć wajnu zališnie choć by na adzin dzień. Značycca, ciapier Niamieččyna budzie starecca, kab uwajšci u pierahawory z Francyjaj i ŭsimi jaje sajužnikami ab zakľučeńni miru. Tady ŭžo jaje worahi pawinny buduć wieryć, što jana ščyra choča miru dla ŭsaje Eŭropy i pawinny buduć stabić zamirańnie. Inakš i ichnyja narody mohuć uzbuntawacca, nia zachočuć lić swaje krywi na aŭtar imperjyjalistyčnych latucieńniaŭ swaich uradaŭ. Bo kali-b sajuźniki nia zhodzilisia na zamireńnie, to niemcy jašče majuć siły baranicca, i wajna moža praciahnucca...

Jak ja zrabiusia biełarusam?

Moža dziŭnaje daju sabie pytańie, nie adzin adkažyć mnie čytač, ale ja skažu zrazu: nie dziwisia pa babsku: a pasłuchaj maju hutarku da kanca.

Byŭ ja doŭhija hody, jak kazali maje susiedzi i znajomyja, dobrym «palakom» i chadziŭ akuratna ŭ kaścioł, čytaŭ šmat i achwotna polskija ksionżki i hazetu, a nawat słužyŭ u polskaj kancelaryi, „jeŭ“ polskija hrošy. U hazetach i z ambony ŭ kaściole čuŭ ščyryja mowy, što bolš usiaho heta treba lubić Boha, Kaścioł katalicki i — baćkaŭščynu.

— Ach ty zdrajca! čamu-ž ciapier wyraksia kachańnia baćkaŭščyny! znoŭ moža zakinuć mnie čytač, dabawiŭšy: čamu ciapier kažaš, što twaja baćkaŭščyna nia Polšča, a ..Biełaruś?..

— Panočku! znowu pierabiwajecie maju hutarku, budźcie-ž łaskawy mieć ciarpliwaść da kanca wysłuchać maje słowy.

— Jašče raz kažu, što mnie nadta padabalisia tyja hazety i mowy, ale... tam pakazywali mnie Waršawu, Krakaŭ, tam čytali mnie charošyja knižki Mickiewiča, Krašeŭskaha, Radziewičaŭny i druhija, tak jak u škole kazali čytać mnie taksama charošyja knižki Puškina i Dastajeŭskaha, Tałstoha i druhich aŭtaraŭ. Sapraŭdy duža cennyja heta aŭtary, ale ja usioż pytaŭsia siabie—ci jany čuli i wiedali maju tutejšuju mowu—biełaruskuju—jak kažuć zwysoka, prostuju, chamskuju. Pytaŭsia siabie — ci ŭwidžu ja kali hetyja miesty Waršawu j Krakoŭ? i adkazywaŭ tut ža sabie: što jany nadta dalokija ad majho miesta i wioski, što miljony tutejšych hramadzian żywuć i umirajuć nia pabačyŭšy ich, bo i nia šukali — na što šukać, kali pad bokam swaje tutejšyja jość miesty i wioski i kaścioły, dzie tak sama žywuć, pracujuć i molacca Boha. Adnu tolki roźnicu kožnych ŭ hetym bačyŭ, to mieŭ sposab pabywać u Polšču ŭ Rasiei, što tam pa wioskach tak sama haworać, jaki pa miestach — i pany i sielanie. A tut u nas? tut naš subrat zusim inšaj haworyć mowaj, niaželi pany i wučanyja, bo jany tak haworać, jak ich wučyli u škołach prybłudnyja wučycieli z Rasiei ci Waršawy, pierałamaŭšy zusim ich rodny język na nowy farmat i wychadzia toje, što kali končyš školu, tak užo robišsia ni rybu ni m caławiekam, nazywajučysia «palakom» ci «ruskim». Kali wiery byŭ katalickaj, tak u hramadzianskich dakumentach nazywali ciabie «palakom», a kali moj kalega z adnoj wioski tolki prawasłaŭnaj wiery, končyŭ razam sa mnoj školku, to jaho užo pop nazywaŭ «ruskim». Dyk dzie-ž tut praŭda? ja-ža nazywać siabie tutejšam ludu?

— Widziš čytač, dzie pačatak majho adradžeńnia, ale i hetaha mała: pa i ěhai dalej.

— Tut ja zrazumieŭ, što kožny lud maječ swaju adnu maci, swaju adnu baćkaŭščynu i što dzieła moža astacca sirotkaj, ale lud, jak nacyja, nikoli nie astajecca sirotkaj: usia taia ziamielka i wadzička u rečkach i tyja lakija charošyja firmamenty nieba ŭ dzień, ci ŭ nočy što jaho akružajuć, jak woka tolki moža zirnuć, — heta jaho rodnaja maci, jaho rodnaja baćkaŭščyna, jana adna tolki maci i dla mianie i dla majho kalegi!...

Ad hetaha času ja užo swiadomy čalawiek biełarus. Jak ža ciapier lohka na dušy i sercy: i sam nie wahaješsia i druhim śmieła haworyš, chto ty radziŭsia, żywieš i dzie chočaš pamierci, i tak sama akuratna chodziš u kaścioł i jašče ščyrej molišsia, bo spaŭ kamień z serca.

Michalka Hajno.

Dwanaccać hadoŭ istnawańnia biełaruskaha peryjodyčnaha druku.

U 128 numary „Беларускага Шляху“ A. Nowadworski piša ab dwanaccatym jubilei biełaruskaha peryjodyčnaha druku:

„Zanatyja ważnymi palityčnymi sprawami momentu, ahłušanyja hrohatam katyšučych świet nadziejaŭ, my i nie zaŭważyli i abminuli naš ważny nacyjanalny jubilei.—Možna dzieła taho, što nia wodzicca ŭ świecie, kab spraŭlać dwanaccaci-hadowyja jubilei, ale nam, katorym kožny hod istnawańnia peryjodyčnaj časopisi kaštawaŭ bolš, čym wolnym narodam kaštuje istnawańnie wializnaj, bahataj wydańniami peryodyčnaj pressy — nam nia šled uziracca na čužyja tradycyi.

Pierad našymi wačyma na stale lažyć druhi numar pieršaj biełaruskaj hazety «Наша Доля» ad 16 wierasńia 1906 hodu. Pieradawoha artykułu, jaki hawaryŭ by ab metach redakcyi nima u im—bo heta druhi numar—ale mety hetyja dawoli charakteryzujucca tym, što hazeta naznačajecca «dla wiaskowaha i miastowaha rabočaha narodu», —a u kancy tekstu staić pawiedamleńnie ad redakcyi, što paławina wydańnia 1-ho numaru, 5 tysiačaŭ, palicyja zabrała, «tak što ničoha schawać nie udałosia».

I z pieršych-ža wystupleńniaŭ biełaruskaja presa pakazała swoj šlachetny napramak: woś u № 2 haračy artykuł proci żydoŭskich pahromaŭ, da katorych klikali u toj čas čornasotnickija prawadyry. Jość artykuły Antosia Asiny, Dziadźki Karusia (K. Kahanca), nadrukowany wieršy J. Kołasa —«Asienni wiačar». («Wyje bura, les hamonić»...) Dziadźki Pranuka—«Wiecier».

Hledziačy na hetyja pažoŭkłyja ad času i usiałakich prybodaŭ liściki dumaješ sabie, što dumali jany, hetyja Kiryłły i Miafodzii biełaruskaj pieryjodyčnaj pressy, hledziačy na pieršyja adbitki swajho wydruku. Jakimi wačyma, z jakim tryumfam za Biełaruś, katoraja dačakałasia swajej hazety, uhladalisia u ich?

A parańnańnie taho, što było u 1913 hodzie—adna tydniowaja hazeta, z tym, što jość ciapier, kali my majem „Homan“, „Wolnuju Biełaruś“, „Dziannicu“, „Biełaruski Šlach“, „Biełaruskaje Echo“ i na paławinu drukawany pa rasiejsku u Pieciarburhu „Čyrwony Šlach“ — 1 štodziennuju, 1 trochdziennuju, 2 tydniowyja hazety, i 1 litieraturny dwuchtydniewik („Č. Šlach“) i ŭ chutkim času budziem mieć dwa miesiačniki — „Wartu“ i „Krywičanina“ — hetaje parańnańie kaža mnie, što čas nia žwoŭ nadziei tych, što pracawali nad „Našaj Dolaj“. Jon nie zahinie!“.

Tak—u parańnańni da taho, što było u pieršych hadoch wialiki postup! Najbolš pašyryłasia biełaruskaje peryjodyčnaje wydańnictwa za apošni hod. Pryčyna zusim zrazumiełaja. Razwićcio i pašyreńnie hramadzianskaj pracy, rost biełaruskaha ruchu, jaki zahortuje pad swoj bieła-čyrwony štandar usio bolšyja i šyrejšyja koły biełaruskaha narodu.

Lik hazet i časopisaŭ chutka pawialičywajecca. Ale treba pryznacca, što my jašče wielmi dalokija da taho, kab kožny biełarus čytaŭ biełaruskuju hazetu. Ab tym ciapierka nawiet i hamanić nielha, bo i čytać umiejuć dalioka nia ŭsie. A tyja, što umiejuć čytać, čytajuć najčaściej rasiejskija ci polskija hazety.

Na heta składajucca roznyja pryčyny. Raz, što nie da ŭsich dajšła jašče nacyjanalnaja swadomaść; druhi, ot—prosta z prywyčki; treci — u hetym razie duža časta winnaja sama biełaruskaja hazeta. A wina biełaruskich hazet, što jany nia tak rascho dziacca šyroka pamiž šyrokich biełaruskich mas, jak mahli-b, takaja: usie biełaruskija hazety, jakija ciapier wychodziać, heta nia jość hazety dla prostaha sielskaha narodu, bo pišacca jany tak, što ich mohuć čytać tolki wučonyja, intelihenty. U ich wielmi šmat čužaziemnych słowaŭ, jakija treba było-b abo zamianiać biełaruskimi, abo abjaśniać ich tak, kab kožyn moh zrazumieć.. Dy j toje, što pišacca, nie dla ŭsiakaha zrazumieła. Wiedama, intelihenckija hazety tak sama patrebny. Užo žjawiłasia biełaruskaja intelihencyja, jakaja wymahaje žywoha biełaruskaha słowa. Intelihenckaja hazeta razwiwaje mowu i spasobić jaje da zdolnaści wyrażać samyja złożanyja dumki (na niaščaście jana tak časta psujeć i kalečyć mowu). Dzieła ŭsiaho hetaha patrebny intelihenckija hazety. Ale pobač z hetym my pawinny nie zabywacca, što šyrokija narodnyja masy pawinny u nas być na pieršym planie. Što pierš za ŭsio my pawinny da ich iści z rodnym biełaruskim słowam. Treba, kab tak oje słowa było čystaje, ščyra biełaruskaje, prostaje i zrazumiełaje. I woš takoj hazety my ciapier na majem. Heta wielmi tłaha. Takuju hazetu treba stwaryć doŭha nie čakajučy, nia hledziačy na toje, što na heta treba mieć specyjalnyja i wialikuju zdolnaść, kab pisać «prosta» dla ich zrazumiełaju mowaj. Takija ludzi pawinny znajścisia.

Biełaruskija sprawy.

Biełaruskaja delehacyja.

Mienskija biełaruskija hazety dajuć znać, što ŭ Kijeŭ u pa i ycuych sprawach pasłana Nadzwyčajnaja Delehacija Biełaruskaj Narodnaj Respubliki.

Tekst pratestu, uručanaha Rakoŭskamu i ukrainskamu uradu:

«Wialikaja ŭsieświetnaja wajna adnym z swaich naślednikaŭ mieła pryznańnie usimi wajujučymi dziaržawami pryncypu samaaznačeńnia narodaŭ i adbudowy histaryčna istnawaŭšych dziaržaŭnych arhanizacyj.

Adnym z pieršych prawioŭ hety pryncyp u žyćcio narod biełaruski, jaki ŭ asobie swajho paŭnamočnaha orhanu—*Rady Biełaruskaj Narodnaj Respubliki*, atrymaŭšaj swaju ŭładu ad 1-ha usiebiełaruskaha Nacyjanalnaha Kongresu u Mensku 17/31-ho śniežnia 1917-ho hodu, abwiaściŭ aktam 25-ha marca hetaha hodu *Niezaležnaść i Niepadzielnaść Biełarusi* u jaje etnahraficna-histaryčnych miežach. Ab hetaj pastanowie Urad Biełaruski apawiaściŭ usie wialikija dziaržawy, wyświatlajučy pry hetym pratest suproć padzieła Biełarusi Bieraściejskaj umowaj. Razam z tym Urad Biełaruski prasiŭ usiu wialikija dziaržawy pryznać dziaržaŭnuju niezaležnaść Biełarusi.

«Nia hledziačy na heta apošnija dadatkowaja umowa pamiž Rasijaj i Niamieččynaj, padpisanaja u Berlini» [illegible]-ho žniŭnia hetaha hodu iznoŭ nanosić udar tolki što utwaryŭšajsia biełaruskaj dziaržaŭnaj arhanizacyi, adrywajučy ad jaje paŭnočna ŭschodniuju akrainu, da raki Biarežiny.

«Tym časam ludnaść hetaje terytoryi, nierazryŭna źwiazanaja i histaryčna, i ekanamična, nacyjanalna i kulturna z reštaju Biełarusi, praz wusny swaich delehataŭ na ŭsiebiełaruskim Nacyjanalnym Konhressi jasna wyjawiła swaju wolu stanawić razam z inšymi častkami Biełarusi adzin dziaržaŭny arhanizm.

Zmučany ciažaram wajny, zrujnawaŭšaj ekanamičnaje i kulturnaje žyćcio kraju, i razarwaŭšaj jaho na časci, narod biełaruski, uziažyŭšy ŭsie nadziei na mahčymaść swajho adra-

dženńia tolki na złučeńnie usich biełaruskich ziamiel i adbudowu swajej utračanaj dziaržaŭnaści, bačyć u nowym akcie padziełu Biełarusi pahrozu samomu swajmu nacyjanalnamu istnawańniu, i pierad usim cywilizawanym świetam wystaŭlaje damahańnie, kab usie biełaruskija ziemli, jak užo pakinu yja, tak i tyja, što majuć być pakinuty niamieckim okupacyjnym wojskam a tak sama zaniatyja susiednimi dziaržawami, byli addadzieny niezaležnaj Biełaruskaj Dzieržawie.

Apračа taho Biełaruskajaj Delehacyja była ŭ adwiedzinach u tawaryša ministra zahraničnych spraŭ Ukrainy O. Ejchelmana i wiała z im dałeławuju hutarku. Delehacyja maje tak sama adwiedzić pradstaŭnikaŭ inšych dziaržaŭ.

Centralnaja Biełaruskaja Tarhowaja Pałata.

Tarhowaja Ekonomičnaja Delehacyja u asobie sekretara tarhoŭli i pramysłowaści Biełaruskaj Narodnaj Respubliki F. Wiernikoŭskaha i staršyni Centralnaj Bieł. Tarh. Pałaty A. Krečeŭskaha, zakončyŭšy swaju misiju, 27 wieraśnia wiarnulisia u Miensk.

Z ukrainskim uradam dasiahnuta poŭnaja zhoda ab tawarazamienie.

Usie tawary i pradukty, jakija wywoziacca z Ukrainy u Biełaruś, pawinny prachadzić praz Kijeŭskuju Biełaruskuju Tarhowuju Pałatu i tam rehistrawacca pry umowie paniżeńnia pošliny i cen na samyja tawary.

Zhoda ministra pramysłowaści i tarhoŭli Ukrainskaj dziaržawy na rehistracyju i wywaz tawaraŭ tolki praz Kijeŭskuju Biełaruskuju Tarhowuju Pałatu ab wahonaabmienie i pa hetym punkcie z ministram daroh asiahnuta zhodnaść.

Dalejšaje zadańnie Centralnaj Biełaruskaj Tarhowaj Pałaty u Miensku—akančalna zamacawać usie hetyja zhodnaści praz umowu z niamieckimi okupacyjnymi ŭładami. Pryncypijalnuju zhodu na ŭsie hetyja punkty delehacyja ad Pałaty mieła, wyjaždžajučy z Mienku 3-ha wieraśnia h. h. Pytańnie ab swalnieńni ad rekwizycyi tawaraŭ, idučych na adras Centralnaj Tarhowaj Pałaty, i ab rehistracyi tawaraŭ, što wywoziacca z Biełarusi na Ukrainu Centralnaju Pałataj, raźwiazana było ŭ Miensku pamyśna.

Ab biełaruskim uniwersyteci.

U aŭtorak 24 wieraśnia ŭ kwatery prafesara M. Daŭnar Zapolskaha, pry učaści prafesara akademika Karskaha, biełaruskich delehataŭ J. Waronki i prafesara K. Stalarowa, adbyłasia narada ab uładžańni u Miensku Biełaruskaha Uniwersytetu. Prafesar Karski wykazaŭ swoj prajekt uładžańnia Biełaruskaha Uniwersytetu i jaho statut. Śmieta uniwersytetu budzie razhledžana ziemstwami i miesckimi samaupraŭleńniami Biełarusi a tak sama Jeneralnym Zahadam 10 armii.

Pradstaŭniki «Złučnaści» u Ks. Łozinskaha.

U sieradu 25 wieraśnia h. h. biskupu mienskamu pradstaŭlaŭsia urad Biełaruskaj Katalickaj Demokratyčnaj złučnaści. Biskup na pramowy staršyni uradu, pana K. Skirmunta, adkazaŭ, što jon ščyra pamahaje usialakim złučnaściam chryścijanskaha kirunku i abiacaŭ u čym tolki patreba achwotnie dapamahać u sprawach złučnaści. Urad naahuł wynies z pahladaŭ pastyra zadawolniajučaje ŭražańnie i pakładaje nadzieju, što majučy nowaha, tak zacnaha, duchoŭnaha prychilnika, złučnaść ciapier lahčej raspačnieć swaju pracu na karyść, maralnaje uzmacawańnie i adradžeńnie katalickaha ludu u tutejšaj dyecezyi, dzie jon stanowić pa miestach bolšaść a pa wioskach adnalitaje nasieleńnie jak u značeńni bytawym, tak i pa swajej rodnaj biełaruskaj mowie. Dziela hetaha urad Złučnaści spadziajecca, što pa wiaskowych parachwijach miajscowyja ksiandzy nie zaniadbajuć arhanizawać tak sama sialanski lud u nacyjanalnya chryścijanskija złučnaści, kab jon narešci zrazumieŭ, što kali jość Biełaruś, to, značyć, jość i mowa biełaruskaja i što u hetaj mowie jon moža, maje prawa i boski abawiazak wykazywać swaje dumki i pahlady i nie patrabuje łamać swoj jazyk wučycca z prymusu niarodnaj mowy. Pierad raźwitańniem urad Złučnaści dziakawaŭ Pastyru za nominacyju patronam złučnaści wiadomaha pierahradzkaha profesara filozofii ksiandza Abrantowiča, ščyraha i świedamaha biełarusa. Na raźwitańni Pastyr jašče raz sam ablacaŭ stajać ŭ abaronie swabodnaj pracy Złučnaści.

Za pryłučeńnie da Ukrainy.

Ziemlaŭłaśniki tych čaściej Biełarusi, što pakidajucca niemcami, hłaŭnym čynam Mahiloŭščyny źwiarnulisia da Ukrainskaha uradu z prośbaj pryłučyć hetyja ziemli da Ukrainy.

Zdareńni u Niamiaččynie.

BERLIN (W.T.B.). 5.X. Niamiecki urad źwiarnuŭsia da pryzydenta Złučanych stanaŭ Wilsana z pradłažańniem uziać u swaje ruki pasrednictwo pamiž usimi wajujučymi dziaržawami dla zakľučeńnia miru. Niamiecki urad stanowicca na grunt programy, jakuju pastawiŭ Wilson u swajej pramowie 27 wieraśnia. Kab skončyć dalejšaje pralićcie krywi, niamiecki urad pradłahaje zrabić ahulnaje zamireńnie na suchapućci, wadzie i pawietry.

BERLIN. 5.X. (W.T.B.). Imperator źwiarnuŭsia z adozwaj da armii i floty, u jakoj pamiž inšym: kaža „u časie samych ciažkich bitwaŭ na zachodnim froncie zdaryŭsia razłom macedonskaha frontu. Wašy fron nie złamaŭsia i zastaniecca takim. U zhodzie z maimi sajužnikami ja jašče raz pradłažyŭ woraham mir. Adnolka-ž my padadziom ruku tolki pačesnamu miru. Heta našy abawiazak da herojaŭ, što addali žyćcio baćkaŭščynie. Heta my abawiazany da našych patomkaŭ. Ci budzie zrobleny mir, jašče niawiedama. Da taho času my nie pawinny asłabiuć. My pawinny pradaŭžać, jak dahetul, usimi siłami supraciwicca šturmu woraha".

BERLIN 5.X. (W.T.B) **Rejchstag.** Rejchskancler prync Maks Badenmieŭ pramowu, ŭ jakoj raźwiŭ pragramu partyi wialikšaści Rejchstagu (hlań telehr. ŭ addziele: «Z usiaho świetu») Rejchskancler abiacaŭ chutkaje prawiedzieńnie demokratyčnaj reformy wybarnaha prawa ŭ Prusii, poŭnuju autonomiju Elzas—Lotaryngii. Jon pradaŭžaŭ: «z 30 wieraśnia pačynajecca nowaja epocha niamieckaje historyi. Našyja wysiłki za mir wymahajuć žjednańnia usich partyjaŭ i usich słajoŭ. Čatyry hady samaj krywawaj barećby z pieramožnymi siłami woraha ľažać za nami. Kali hetaha budzie wymahać naša a čeść i swaboda i ščaście našych patomkaŭ, to my hatowy pryniaści jašče bolšyja achwiary. Na hledziačy na biez pierarywu ciahnučyjasia šturmy woraha, front nie ŭzdryhanuŭ. Wieda našaje siły daje nam prawa jašče raz pradłažyć zakončańnie wajny kali heta nie paškodzić našaj češci. My dabiwajemsia pačesnaha i doŭhaha miru da usiaho čaławiečastwa (ažyŭlenaje «brawo» z usich bakoŭ, kryki niezaležnych socyjalistaŭ).

BERLIN. 4.X. (W.B.T.) Členy Rejchstagu Greber, Šejdeman i Erberger naznačany stats-sekretarami biez portfelaŭ Deputat Bauer naznačany štats-sekretarom ministrestwa pracy. Štats-sekretarom mižnarodnych spraŭ naznačany byŭšy ministar kolonij Solf.

U Wilni i wakolicach

—

× **Chlebnyja kartki rezerwistkam** na miesiac kastryčnik hetaha roku addajucca u addziele III, pakoj 143, Dominikanskaja 2. Zonkam zapasnych chlebnyja kartki u dalejšyja dni:

dla 4 cyrkułu — 8 i 9 wier.
„ 6 „ — 9 i 10 „
„ 7 „ — 10 i 11 „
„ 8 „ — 11 i 12 „
„ 1 „ — 14 „
„ 5 „ — 15 „
„ 3 „ — 16 „
„ 2 „ — 17 „

Chto nie uziaŭ u hetyja dni kartki moža ich uziać jašče 18 i 19 kastr.

× **Temperatura.** Najwyšejšaja i najnižejšaja temperatura za apošnija dni była pawodłuh Celsija):

	najwyš.	najniž.
3—4	+ 13,0°	+ 2,0°
4—5	+ 9,9°	+ 1,1°
5—6	+ 9,9°	+ 6,9°
6—7	+ 12 5°	+ 4,0°

Z USIAHO KRAJU.

—

RYHA. U tutejšym parku Prykus aŭ znajdzieny trup 35 letniaha mužčyny z ranami. Na bierazie woziera Danim znajdzieny trup niesnajomaj žančyny ad 25 do 30 hadoŭ z doŭhaj rusaj kakasoj, wisiačy na drewie.

KAŠADARY. Dwoje sialanskich malcaŭ, Maciej Kazłoŭski 12 kadoŭ i Jazep Sasnoŭski 13 hadoŭ, znašli ŭ Dubiałkach na pašy niezarwaŭšujusia hranatu i pačali bawicca jej. Jana razarwałasia i parwała na kuski Macieja Kazłoŭskaha. Sasnoŭskamu adarwała nahu i narabiła ciažkich ran, ad jakich jon za try hadziny pamior.

KOŬNA. 20 kastryčnika u 8 hadz. wieč. kala tartaka Lewina troje niewiadomych napali na ruskaha wajenna-pałonnaha i zranili jaho nažom tak ciažka, što jaho treba było adprawić u łazaret.

KOUNA. Na Wilkomirskaj wulicy 1 kastr. u 3 hadziny noču złádziei ukrali z spalni adnaho kupca jaho opratku, pałožanuju na kresła. Śledztwa pakazała, što złádziej jašče pierad prychodam haspadara zakraŭsia ŭ jaho kwateru, schawaŭsia i abakraŭ paśla spaŭšaho.

BIERŠUPY (Ŭładystaŭsk. pawietu) U marcy hetaha hodu złádziei praz sałomienuju strachu ŭleźli u świran sielanina Urbanowiča, złamali kufar i wykrali stul opratki, pałatno, sukno i inšyja reču. Z wisieŭšaj tam zbrui jany wyrazali kuski skury na padošwy. Złádziei doŭha byli nia wiedamy. Hetymi dniami u Filipach u Šauca Makswites Urbanowič znajšoŭ kusok skury ad zbrui, jakaja, z usiaho widać, była wyrazana u jaho. Hetuju skuru addaŭ šaŭcu 17-letni Stankiewič z Enšulišak. Sud zasudziŭ Stankiewiča na na 6 miesiacaŭ turmy.

HRODNIA. Tutejšaja elektryčnaja fabryka dajšła da astatku swaich sił. Z niedastaču gazy zapytańnie na elektryčnaść najbolš z boku wiertajučychsia uciekačoŭ uzrastaje usio bolš i bolš. Miestawaje samaupraŭleńnie prajektuje ustrojstwa dwuch małych centralaŭ na pradmieściach.

RAČKI U naču na 26 wieraśnia čwora nieznajomych ludziej ciažka ranili haspadara Antona Sukoŭskaha. Sledztwa dahetul nia wykryła lichadziejaŭ.

HRODNIA. Majster Bajes na Indurskaj 13 zakupiŭ dla wywazu 19 cent. žyta. Jaho zasudzili na 3 miesiacy turmy i štrafam na 900 marak. Žyta skonfiskowana.

ŠČUZINOU (Hrodzien. p.) Troje tutejšych žycharoŭ zasiejali žytam čašć artyleryjskaha palihonu. Hrodzienski mirawy sud zasudziŭ kožnaha na 300 marak štrafu.

WIESTKI Z RASIEI.

ŠTOKHOLM. 4.X. (W.T.B) Telehrama z Maskwy „usim usim, usim" źwiertaje uwahu na operacyi sajužnikaŭ na Murmanie i nazywaje ich kontrrewolucyjonnymi. Urad sawietaŭ pryznaje hetyja operacyi raŭnaważnymi z abjaŭleńniem jamu wajny i pryzywaje usich mužčyn baranić plony rewalucyi.

Z usiaho świetu.

BERLIN (W.T.B.). *Uradowa.* Imperatar naznačyŭ kancleram prynca Maksa Badenskaha. Štats-sekretarami biez portfela Šejdemana i Grebera. Štats-sekretar unutranych spraŭ Walraf idzie ŭ adstaŭku i budzie zamienieny klerykalnym deputatam. U haławie nowastworanaha departamentu pracy stanie staršynia profesyjanalnych sajuzaŭ deputat Bauer. Pruskim ministram handlu budzie zamiest Sidowa člen parlamentu Fyšbek.

U w a h a. Nowy kancler heta zrodny brat ciapierašniaha hercoga badenskaha. Jon radziŭsia 10 lipnia 1867 hodu. Jon doktor prawa i da apošniaha času staršynia Badenskaj Pałaty Panoŭ. Swajej mowaj 14 gr. prošłaha hodu jon źwiarnuŭ na siabie ahulnuju uwahu.

BERLIN 5.X, Prahrama partyi wialikšaści, što tworyć nowy urad, pamiž inšym maje heta: „Hatoŭnaść pryłučycca da sajuzu roŭnapraŭnych narodaŭ; doŭhi mir; dziaržawy usie spornyja punkty addajuć na mirnyje pasrednictwa; swaboda mora; razaružeńnie suchaputnaje i morskaje; pamižnarodnaja ekanomičnaja swaboda; pamižnarodnaje socyjalnaje prawadaŭstwa; adbudawańnie Belgii i ŭmowa ab adpłacie; uschodnija mirnyja umowy nie pawinny być pieraškodaju da zakľučeńnia ahulnaha miru; u Baltycy, Litwie i Polščy tworacca narodnyja pradstaŭnictwy na šyrokaj demokratyčnaj asnowie a taksama cywilnyja urady; Elzas Lotaryngija robicca sajuznaj niamieckaj dzieržawaj z poŭnaj autanomijaj; prawiadzieńnie zaraz-ža wybarnaj reformy u Prusii.

BERLIN. 4.X, „Vorwärts" piša: „Ab kursie nowaha uradu jašče wiaducca pierahawory. Niamieččyna pawinna pryznać wialikija dobryja starony mirnaha sajuzu wolnych roŭnapraŭnych narodaŭ i dziela hetaha pawinna być hatowaj pryniaści achwiary. Adnolka-ž heta nie pawinna aznačać ślapoha padčynieńnia Niamieččyny. Chaj worahi nazawuć canu jakuju pawinien zapłacić kožny narod i ad jakich žadańniaŭ jon pawinien adkazacca, kab dastać wyhady doŭhawiečnaha miru. Tady niamiecki narod sam pastanowić, ci moža jon zhadzicca na hetyja propozycyi. Chaj worahi dziela taho užo siońnia wiedajuć, što choć niamiecki narod hatowy daloka iści nasustreču, adnolka-ž jość hranicy, jakija nia mohuć być piarojdzienymi".

BERLIN. Niamieckija partyi aŭstryjackaha parlamentu pastanawili zrabić zapytańnie Imperatoru, ci nia zhodzicca jon zrabić Austryju sajuznaju dziaržawaj.

BUDAPEŠT. Organ uradu „Pester Llojd" kaža: „Centralnyja dziaržawy pradaŭžajuć dyplomatyčnaje nastupleńnie na karyść miru. Jany wiedajuć, što hramadzkaja dumka ichnych narodaŭ służa im u hetaj sprawie moralnym padtrymańniem.

WIENA. Klub niamieckich sccyjaldemakrataŭ parlamentu wynies rezalucyju u jakoj pryznaječ prawa na samaaznačeńnie sławianskim i romanskim narodam Aŭstryi ale biezumoŭna adkidaje padčynieńnie niamieckich ziamiel nowa-stworanaj sławianskaj dziaržaŭnaj arhanizacyi; dla niamieckich čaściej Čechii wymahajecca na asnowie prawa samaaznačeńnia poŭnaje niezależnaść.

BERLIN. Partyja nacyjanał-liberałaŭ prymknuła da bolšaści Rejchstagu budzie razam twaryć urad.

Zamiesta štats-sekretara Walrafa, jaki pajšoŭ u adstaŭku, naznačajecca klerykał Bell.

BERLIN. Ab uhulnym kryzysie u Italii pawiedamlaje pamiž inšym „Deli Ekspres“, što z niedastačy druhoha apału zakuplena 50 tysiač tonn z alitkawych hajaŭ. Chto wiedaje značeńnie ahułkowaha drewa u Italii, toj zrazumieje, kaža hazeta, što hetaja wiestka wyzywaje płač u italjancaŭ!

BERLIN. 6.X. U najbliżejšy čas buduć u Aŭstryi parobleny kroki dla ŭwiedzieńnia nacyjanalnych autonomij. Budzie składziena narodnaje ministerstwo Lamaša abo barona Beka.

WARŠAWA. 2,X. (W.T.B.). Nowy ministar-prezydent Kuchažewski wykazaŭ što jon ličyć organam polskaj palityki dziaržaŭnuju radu, z katoraj urad budzie padtrymowywać bliskija adnosiny. Uniešnyja sprawy buduć wiaściсia u zhodzie z partyjami, adnolka-ž nie publična. Uradowaja zajawa padhataŭlajecca. Pieršsje pasiedžańnie dzieržaŭnaje rady budzie cieraz dwa tydni.

MADRYD. Hišpanski karol zachwareŭ na hišpanskuju trasću.

Wypadki u Bałharyi.

SOFIJA: 4.X. (B.T.A.) Słońnia byŭ uračysty uschod na tron karala Barysa. Jon u swajej publičnaj pramowie wykazaŭ nadzieju, što Bałharyja taki dabjecca swajho źjednańnia.

SOFIJA 4.X. (W.T.B.). Karol Ferdynand adkazaŭsia ad tronu na karyść swajho syna Barysa, jaki ŭstupiŭ prawić.

SOFIJA. 2.X. Słońnia padpisany akt zamireńnia pamiž Bałharyjaj i sajužnikami. A mirnych umowach dajuć takija drabnicy: demobilizacyja bołharskaj armii; stajačyja na zachod ad Skople bałharskija wojski iduć u palon. Bałharyja addaje ŭsie ziemli zaniatyja z 1915 r. ale moža dastać Dabrudžu da Kobanen i Macedonskaje pytańnie zastajecca adkrytym da ahulnaha miru; Niemcy i aŭstryjaki wychodziać z Bałharyi na praciahu 4 tydniaŭ; zaściarahajecca niedakrannaść i suwerenitet Bałharyi.

SOFIJA. Siudy pryjechaŭ hrecki ministar-prezydent Wenizelos i mieŭ doŭhuju hutarku z Malinawam.

SOFIJA. 5.X. (B.T.A.). Parlament ŭ pradaŭžaŭšymsia 5 hadzin pasiedžańni adnahałosna wykazaŭsia za zamireńnie i pachwaliŭ kroki ŭradu.

BERLIN. Wiestka «Извѣстія», što niadaŭno pamioršy bałharski pasoł u Berlinie Ryčaŭ u 1917 hadu rabiŭ pa tajnyja pajezdki u Štakholm i wiŭ pierahawory z rasiejskim pasłom Nekludawym, nie adkazuje praŭdzie.

TEŁEHRAMY.

Niamieckija apawiaščeńni

1.X. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha: U Flandryi worahi atakawali z wialikimi siłami miž Hokled i Rozelar. Pry darozie Staden—Rozelar jon uwaŭsia ŭ našuju liniju, ale kontratakaj byŭ wykinuty, straciŭšy pry hetym da 100 pałonnych. Na fronce Kambre u małych ataćkach my ŭzali kala 70 pałonnych.

Front hieneral-an-šefa f. Ben'a: Na šyrokim froncie miž Lo-Katle i San-Kantet anhlijcy pradaŭžali koncentrowanyja šturmy. Spačatku woraha udałosia uzjać Lo-Katle, prasunucca da Bo-Rowuar i Mon rykut i warwacca ŭ Zekbar. Abapał Lo-Katle my wykinuli woraha za jaho ułasnyja pazycyi. Bo-Rowuar uziaty jznoŭ. Tak sama Monbryan. Zekhar pašla manačnych bitwaŭ astaŭsia jznoŭ u rukach woraha. Wečaram na pеŭdzień ad Sen-Kanten silnyja warožyja šturmy adkinuty za našyja linii.

Front Niamieckaha Naślednika: Na Šmen de-Dam adkinuta silnaje nastupleńnie italjancaŭ. U Šampani francuzy i amerykancy atakawali świežymi dywizyjami miž Swipp i Eń. Usie ataki woraha adbity. Uziata kala 100 pałonnych. Na poŭnač ad Som-Piu worahu spačatku udałosia uzmacnicca na narystym łancuhu miž Senterjen i Som Piu. Kontratakaj my adkinuli woraha nazad. Na froncie miž Orfej i Eń usie ataki woraha adbity. Na poŭdzień Lori i na paŭdzionny zachod ab Montua byli wialmi zaŭziatyja bitwy. Woraha adkinuty. Zaŭziatyja ataki woraha miž Eń i lesam Arhoń adbity.

My źbili ŭčora 25 nieprыjacielskich samalotaŭ i 7 prywiaznych balonaŭ.

5.X. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha: U Flandryi adbity ataki woraha pamiž Hokled i Rozelar. Na uschod ad Armantier worah paśledawaŭ za nami cieraz Buagrenje, Furn, Menl.

Front hieneral-an-šefa f. Ben'a: Anhlijcy pradaŭžali abapał Lo-Katle swaje silnyja šturmy. Z Borowuarworah wykinuty kontratakaj. Na poŭnač ad San-Kanten francuzy atakawali miž Sekhar—Harkur. Jany ŭziali Harkur. Leden my adabrali kontratakuju. Na inšym froncie warožyja šturmy raźbilisia pierad našymi linijami.

Front niamieckaha Naślednika: i *Galwica:* Francuzy i italjancy wiali kocentrowanyja ataki miž Ajet i Eń, jakija adbity. Na ŭschod ad Rens my pakinuli našuju pieredniuju liniju miž Priube i Sent Mari a Pi niezauważanyja woraham.

Dalom worah paśledawaŭ za nami cieraz Priune, Dontryjan i Sen Suple. U Šampani my ŭziali kontratakaj astaŭšyjasia jašče ŭčora u woraha wyšyni na poŭnač ad Sompi. Paśla wialmi moсnaj artyleryjskaj padhatoŭki worah atakawaŭ abapał Sompiu. Z ciažkimi stratami jon adkinuty. Abapał Eń artyleryjskaja bitwa. Miž Argonami i Maas amerykancy ŭčora biez udačy wiali ataki. U Argonach adbity jaho šturmy šmat razoŭ. Na zachod ad Er jon prasanuŭsia da wyšyni Ekzormon. Abapał Žeń adbity usie ataki worahaŭ procili našych pazycyj. Najbolš ciažkimi byli amerykanskija šturmy procili lesu Kanel. Krywawyja straty amerykancaŭ nadzwyčajna wysokija.

My źbili za apošnija 2 dni 65 worażych samalotaŭ. Paručnik Bojmer atrymaŭ swaju 40 i 41 pieramohu.

6.X. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha: Ažyŭlenyja razwiedki.

Front hieneral an-šefa f. Ben'a: U zaprošłuju noč my ačyścili duhu miž Krew—Ker i Boruwuar. Francuzy i anhlijcy pradaŭžali swaje šturmy miž Lo-Katle i San-Kanten. Boruwuar i Monbruchen zastalisia ŭ ich rukach. Na inšym froncie ich šturmy adkinuty. Miž Som Pi i Liry francuzy i amerykancy pradaŭžali swaje šturmy z wialikimi siłami. My zatrymali swaje pazycyi spańna suproć da 15 razoŭ paŭtoranych šturmaŭ. Worahi zatrymali tutaka nadzwyčajna ciažkija straty.

Front Galwica: Pamiž Argonami i Maas amerykancy pradaŭžali swaje mocnyja šturmy. Na ŭschod ad Ekzormonu worahu udałosia prasunucca bliżka na 1 kilometr. Worahu udałosia udziercisia ŭ les Fe. Na ŭsich inšych miajscoch worahi byli adkinuty.

My źbili ŭčora 37 samalotaŭ i 2 balony ŭwiazanyja. Z warožaje eskadry, što atakawała Falc, my źbili 5 samalotaŭ.

Paŭdzionna-uschodni teatr. My wyłučyli z bałharskaj armii biŭšyjasia tam wojski i skirawali ich ŭ naznačanaje dla zboru miejsca.

Azijacki teatr.

U Palestynie biŭšyjasia siarod turak niamieckija bataljony pawinny byli być uziatymi nazad na poŭnač ad Damasku.

Kala wajny.

BERLIN. Ruski drednaŭt „Wola“ i inšyja zakončanyja ŭ časie wajny wajennyja karabi pierajšli da nas z zhodaj maskoŭskaha uradu. Karabli hetyja buduć užyty dla aharony morskich prawaŭ.

WIENA. 4.X. (W.T.B.). Ałbanski teatr. Adchod našaha wojska robicca planowa i biez pieraškody woraha na nowyja linii.

BERLIN. 4,X. (W.T.B.). Naŭkoła Anhlii našyja padwodnyja łodki zatapili jznoŭ 23 tysiačy tonn; pamiž imi dźwie cysterny.

ABWIESTKI

Knižki dla škoł.

1. Nowy Lementar dla biełaruskich dzietak. Janki Stankiewiča, wydańnie druhoje Biełaruskaha Centralnaha Sajuza N. H. O. cana 60 fen.
2. Першая чытанка, злажыў В Ластоўскі, выданьне Беларускага Камітэту, цана 50 фэн.
3. Niezabudka, pieršaja paśla lementara čytanka, złažyŭ i wydaŭ W. Łastoŭski, wydańnie 2-je, cana 80 fen.
4. Siejbit, druhaja paśla lementara čytanka, złažyŭ i wydaŭ W. Łastoŭski, cana 1 mr. 50 fen.
5. Karotki Katachizm ks. R. Filachoŭskaha, wydańnie Biełaruskaha Kamitetu, cana 20 fen.
6. Karotkaja historyja świataja. ks. J. Šuster, wydańnie Biełaruskaha Kamitetu, cana 40 fen.
7. Karotkaje wyjaśnieńnie abradaŭ Rymska-Katalickaha Kaścioła, ks. Bonckoŭski pier. X., cana 40 fen.
8. Аб'ясьненьне сымвола веры, малітваў і запаведзяў Прот. Г. Чэльцов. Пераклад эроблены пад рэдакцыяй і адобрэны Прот. М. Голенкевічам, выданьне Праваслаўнага Камітэту, цана 1 мр. 20 фэн.
9. Першыя малітвы (Праваслаўны малітвеннік) Ронамова цана 30 ф.
10. Zadačnik Jurewiča hod I pier. A. Ł. wydańnie Biełaruskaha Kamitetu, cana 30 fen.
11. Задачнік Юрэвіча год. I, пер. А. Л., выданьне Беларускага Камітэту, цана 30 фэн.
12. Zadačnik Jurewiča hod II i III, pier. W. Ł., wydańnie Biełaruskaha Kamitetu
13. Karotkaja historyja Biełarusi — Własta, wydańnie „Našaje Niwy“, cana 1 m. 20 fen.
14. Кароткая гісторыя Беларусі — Власта, выданьне „Нашае Нівы“, 1 мр. 20 ф.
15. Biełaruski prawapis — A. Łuckiewiča i J. Stankiewiča, wydańnie Biełar. Kamitetu, cana 50 fen.

Wydawiectwa W. Łastouskaha.

Wyjšoŭ № 1 biełaruskaha miesiačnika

KRYWIČANIN

CANA S PIERASYŁKAJ 60 FEN.

Repaktar-wydawiec. W. Łastoŭski Wilna, Zawalnaja № 7.

Kaścielnyja pieśni

Sabraŭ Wincent Goželniaski Dyrygent Katedralnaha choru, wučyciel śpiewaŭ u katedralnaj akademii i Seminaryi ŭ Pietrahradzie 8° str. 32.

Cena 25 kap. (50 f.)

Pradajecca ŭ Biełaruskaj kniharni ŭ Wilni, Zawalnaja № 7.

Drukowana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej.